

Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag

Budgetåren 2023–2027

PENSIONS
MYNDIGHETEN

Innehåll

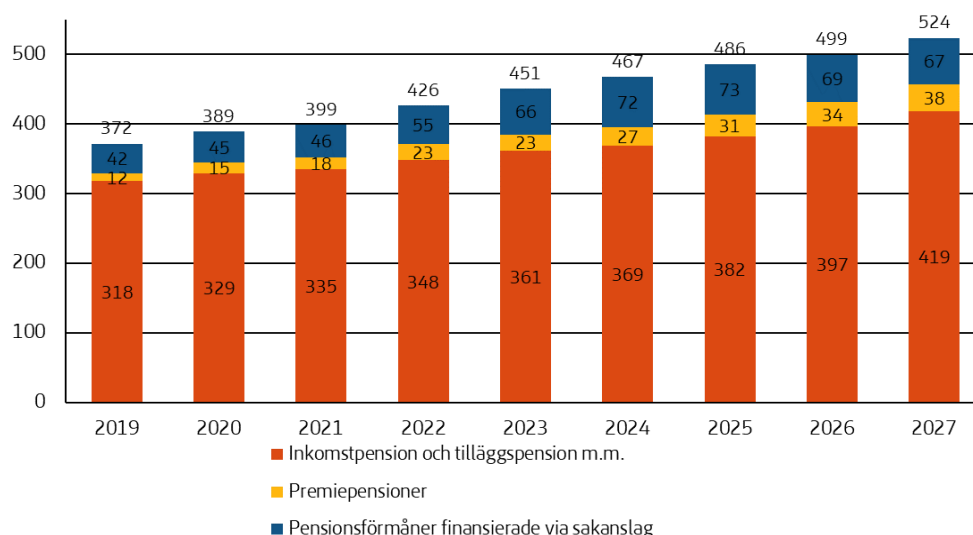
Anslagsbelastning och prognoser för Pensionsmyndighetens anslag	1
Budgetåren 2023–2027	1
Sammanfattning	1
Försäkringsutgifter	1
Administrationskostnader	2
Inledning	4
Uppdrag	4
Prognosunderlag	5
Prognoser för inkomstindex och balanstal	7
Följsamhetsindexering och basbelopp	11
Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	14
1:1 Garantipension till ålderspension	14
1:2 Efterlevandepensioner till vuxna	17
1:3 Bostadstillägg till pensionärer	19
1:4 Äldreförsörjningsstöd	22
1:5 Inkomstpensionstillägg	25
2:1 Pensionsmyndigheten	27
Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	30
1:5 Barnpension och efterlevandestöd	30
1:7 Pensionsrätt för barnår	33
Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget	35

Sammanfattning

Försäkringsutgifter

I diagrammet nedan redovisas utgiftsutvecklingen 2019–2027 avseende pensioner och pensionsrelaterade förmåner.

Figur 1. Utgifter för pensionsförmåner åren 2019–2027, miljarder kronor

De totala utgifterna förväntas öka enligt prognosen, från 372 miljarder kronor år 2019 till 524 miljarder kronor år 2027. Utgifterna ökar främst som en följd av att antalet ålderspensionärer ökar och att pensionerna ökar nominellt. Den nya förmånen inkomstpensionstillägg bidrar också till ytterligare utgiftsökning från och med september 2021. Nivån för garantipension höjdes med 1 000 kronor per månad från augusti 2022 vilket höjer utgifterna för garantipension. Antalet ålderspensionärer med inkomstpension eller tilläggspension beräknas öka från 2,3 miljoner i december år 2022 till 2,4 miljoner år 2027.

Nedanstående tabell visar prognosen för indexeringen av inkomstpensionen för respektive år. Från de antaganden som gjorts avseende inkomstindex/balansindex beräknas följande förändringar för inkomstpensionerna (och tilläggspensionerna efter 65 år):

Förändring av inkomstpensioner, procent

	2024	2025	2026	2027
Juliprognos	+2,5	+2,4	+2,8	
Oktoberprognos	+1,0	+1,7	+2,8	+3,3

Inkomstpensionen för år 2024 ökar med 1,0 procent och prognostiseras att öka med 1,7 procent 2025. Den främsta anledningen till att förändringen av inkomstpensionen är lägre än föregående prognos är att antalet personer med pensionsgrundande inkomster har ökat, framförallt för yngre och utrikes födda, två grupper som oftare har lägre inkomster. Beräkningen baseras på Konjunkturinstitutets (KI) prognos från september.

Prisbasbeloppet, som bland annat påverkar garantipensionen, ökar med 8,7 procent 2023. För år 2024 ökar prisbasbeloppet med 9,1 procent vilket även det är en kraftig ökning.

Antalet ålderspensioner beräknas öka under åren 2023–2027 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i större utsträckning än äldre pensionärer. Under prognosperioden beräknas både antalet ålderspensionärer som får garantipension och som får bostadstillägg att öka.

Förändring av utgiftsprognos

Utgifterna för garantipension och bostadstillägg prognostiseras öka till följd av sänkt prognos för inkomstindex. Utgifterna för inkomst- och tilläggs-pension har i förhållande till föregående prognos sänkts för 2024, 2025 och 2026 som en följd av förändringar i prognosen av inkomstindex. Utgifterna för barnpension och efterlevandestöd har justerats ned jämfört med föregående prognos beroende på att prognosen för inkomstindex har justerats ned.

En justering har gjorts i prognosmodellen för garantipension för hur indexeringen påverkar utgiftsprognosen. Som en följd av justeringen beräknas antalet med garantipension bli fler för åren 2024–2025 jämfört med föregående prognos.

Utgiftsprognosen för bostadstillägg och äldreomsorgsbidrag har höjts jämfört med föregående prognos. Boendekostnaderna för 2023 har höjts vilket leder till högre utgifter. Medelbeloppet för äldreomsorgsbidrag beräknas även bli något högre jämfört med föregående prognos.

Prognosändringarna för övriga förmåner kan betraktas som relativt små bortsett från de förändringar som orsakas av ändrade prognoser för inkomstindex och prisbasbeloppet.

Administrationskostnader

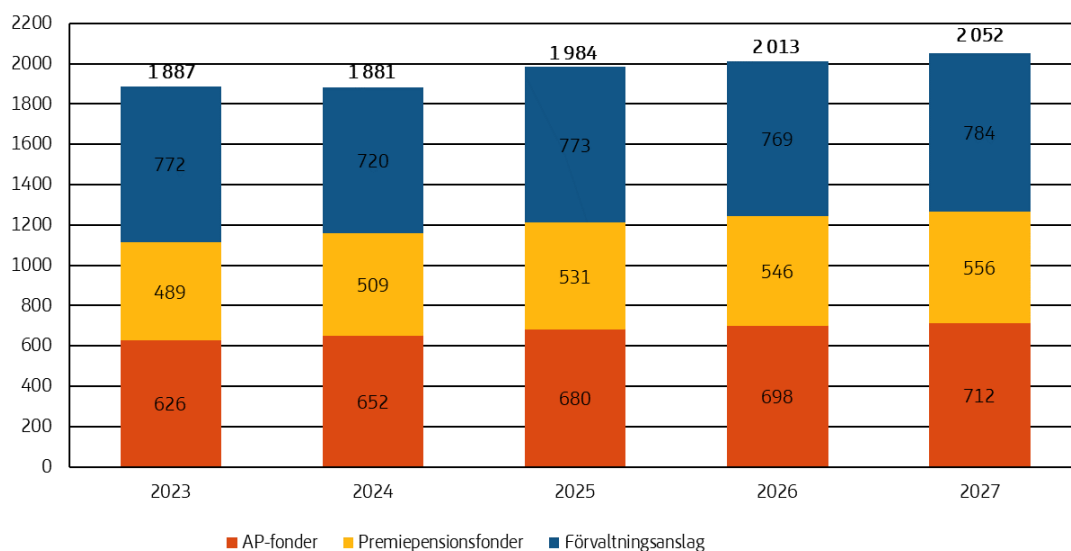
Prognosen för anslagsutgifterna 2023 är oförändrad sedan föregående prognostillfälle och motsvarar tilldelade medel för innevarande år. Anslagsutfallet för helåret beräknas inte avvika från tilldelade medel med mer än 3 procent.

Anslagsprognosen för åren 2024-2026 utgår från föreslagna och beräknade medel i senaste budgetpropositionen (BP24).

Pensionsmyndigheten har i Budgetunderlaget 2024-2026 redogjort för finansieringsbehov och äskat medel avseende ofinansierade verksamheter uppgående till drygt 130 miljoner kronor årligen under budgetperioden, varav förvaltningsanslaget utgör ca 50 procent. Förslagen i BP24 lämnar

detta finansieringsgap oförändrat. Det ytterligare finansieringsbehov ingår inte i beräkningen av prognosen eftersom det inte beaktats i BP24 men kommer givetvis ha negativ inverkan på den verksamhet som kan bedrivas och de resultat som uppnås 2024 och framåt.

Figur 2. Administrationskostnader i löpande priser åren 2023–2027, mnkr

Inledning

Enligt regleringsbrev för budgetåret 2023 ska Pensionsmyndigheten redovisa utgiftsprognoser för 2023–2026 i statens informationssystem Hermes. Vi redovisar även i denna prognos för år 2027 eftersom vissa myndigheter efterfrågar det. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till statsbudgeten. De antaganden som ligger till grund för prognoserna ska redovisas. Prognoserna ska lämnas i löpande priser.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och redovisas genom inrapportering i Hermes.

Uppdrag

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023 ska följande redovisas:

- ❑ preliminärt utfall för 2022 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget (endast februari)
- ❑ belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad (redovisas inte i februari)
- ❑ prognoser för 2023 för samtliga anslag och anslagsposter samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget, redovisat totalt samt fördelat per månad
- ❑ beräkningar av samtliga anslagsnivåer och anslagsposter samt utgifter för ålderspensionssystemet vid sidan av statens budget för 2023–2026
- ❑ prognoser för balanstalet för 2024–2026
- ❑ prognoser för inkomstindex för 2024–2026
- ❑ förklaring till och analys av utfall i samband med förändringar i prognoser
- ❑ beskrivningar av eventuella förändringar av prognosmodeller
- ❑ prognosen för ackumulerad skuld till Riksgäldskontoret avseende räntekontokredit enligt 7 kap. 4 § budgetlagen (2011:203) och hur skulden belastar anslag, respektive AP-fonderna och premiepensionssystemet
- ❑ användningen av den särskilda krediten enligt 7 kap. 6 § budgetlagen (2011:203)

I denna rapport redovisas prognoser för åren 2023–2027 för Pensionsmyndighetens sakanslag inom utgiftsområdena 11 och 12 samt för ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten. Dessutom redovisas prognoser för balanstalet och inkomstindex i ett eget avsnitt.

En sammanfattande tabell över anslagsuppföljningen inkluderande jämförelse med statens budget redovisas i bilaga 1. Utvecklingen av antal

förmånstagare, antal utbetalningar och av olika medelbelopp m.m. redovisas i bilaga 2. Månadsfördelade prognoser för år 2023 och 2024 redovisas i bilaga 3.

Prognosunderlag

Pensionsmyndigheten utnyttjar det mest aktuella dataunderlag som finns tillgängligt. Detta innebär att statistik för oktober har kunnat användas som underlag i prognosen. Ekonomiskt utfall för september 2023 har använts som underlag.

Hänsyn har tagits till kända regeländringar och lagda propositioner med lagförslag. Däremot har hänsyn inte tagits till av regeringen aviserade regeländringar för vilka lagförslag saknas eftersom det då inte finns underlag för beräkningar.

De makroekonomiska antaganden om löneutveckling, prisbasbelopp med mera som använts i beräkningarna anges i bilaga 2. Dessa antaganden har erhållits från Konjunkturinstitutet (KI) september 2023. För inkomstindex, inkomstbasbelopp och balanstal har dock Pensionsmyndigheten gjort egna prognoser. Till beräkningarna har vidare SCB:s befolkningsprognos från april år 2023 använts.

Balanstalets utveckling är osäker vilket bland annat beror på svårigheterna att bedöma börsutvecklingen och därmed också hur AP-fonderna kommer att utvecklas. Pensionsmyndigheten väljer därför att presentera tre alternativa beräkningar för balanstalet.

Hur de olika makroekonomiska förutsättningarna påverkar utgifterna redovisas under respektive anslag. Där redovisas även hur förändrade antaganden kan påverka utgiftsprognoserna i olika riktningar.

Kontaktpersoner

Anslag		Kontaktperson
Prognoser för inkomstindex och balanstal		Erik Granseth, Farhad Rouhani-Kalleh
11.1:1	Garantipension till ålderspension	Stefan Granbom
11.1:2	Efterlevandepensioner till vuxna	Dan Frankkila
11.1:3	Bostadstillägg till pensionärer	Stefan Granbom
11.1:4	Äldreförsörjningsstöd	Stefan Granbom
11.1:5	Inkomstpensionstillägg	Dan Frankkila
11.2:1	Pensionsmyndigheten	Johan Söderberg
12.1:5	Barnpensioner och efterlevandestöd	Stefan Granbom
12.1:7	Pensionsrätt för barnår	Erik Granseth
Ålderspensionssystemet vid sidan av statsbudgeten		Dan Frankkila

Samtliga kan nås på telefon 0771-771 771

Prognoser för inkomstindex och balanstal

Enligt regleringsbrevet för Pensionsmyndigheten ska prognoser lämnas för balanstalet och inkomstindex för 2023–2026. Vi redovisar även nu en prognos för 2027 eftersom ESV efterfrågar det.

Inkomstindex baseras på förändringen av genomsnittlig pensionsgrundande inkomst mellan två år. Pensionsgrundande inkomster (PGI) som överstiger 0,423 prisbasbelopp ingår för individer som är mellan 16–64 års ålder. Både inkomster över och under det så kallade avgiftstaket på 8,07 inkomstbasbelopp ingår i inkomstmättet.

Inkomstindex för åren 2024–2027 är beräknat utifrån Konjunkturinstitutets prognos för summa PGI. Pensionsmyndigheten har gjort en prognos för antal med PGI som baseras på Konjunkturinstitutets prognos för sysselsättning samt SCB:s befolkningsprognos och har därefter färdigställt prognosen för inkomstindex för åren 2024–2027. Den antagandebild som använts till prognoserna finns i bilaga 2.

Inkomstindex för år 2024 är 208,41 vilket innebär att indexet ökar med 2,6 procent jämfört med år 2023. Detta värde är dock inte fastställt av regeringen ännu. Prognos för de olika delarna i inkomstindex redovisas nedan.

Tabell 1. Prognos pensionsgrundande inkomst (PGI)

Förklaringspost	Utfall			Prognos				
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Summa PGI (miljarder kronor)	1 871	1 908	2 009	2 123	2 221	2 321	2 412	2 543
Procentuell utveckling	3,3	2,0	5,3	5,7	4,6	3,6	4,8	5,4
Antal med PGI (tusental)	5 450	5 405	5 485	5 588	5 651	5 664	5 686	5 713
Förändring (tusental)	+19	−45	+80	+103	+63	+13	+22	+27
Snittinkomst (tusental kronor)	343	353	366	380	393	406	424	445
Procentuell utveckling	2,9	2,8	3,8	3,7	3,5	3,4	4,4	4,9

Utvecklingen av antalet personer i åldern 16–24 som arbetar och som når över inkomsten på 0,423 prisbasbelopp per år har relativt stor betydelse för

antalet med pensionsgrundande inkomst. Antalet med pensionsgrundande inkomst för dem som är äldre förändras inte så mycket från år till år. De yngre har i regel låga inkomster. Under senare år har befolkningen ökat. Sysselsättningen har ökat under senare år men under pandemin 2020 minskade antalet sysselsatta. Antalet med pensionsgrundande inkomst har därför ökat de senaste åren fränsett 2020 då antalet minskade. Återhämtningen efter pandemin prognostiseras leda till relativt stora öknings av PGI-summa och antal med PGI.

Summa PGI styrs främst av lönesummeutvecklingen men till viss del även av prisbasbeloppets utveckling eftersom prisbasbeloppet påverkar många socialförsäkringar.

Antalet personer med PGI har reviderats upp för 2022 och 2023 sedan föregående prognos vilket har lett till lägre genomsnittsinkomster och därmed lägre inkomstindex.

Tabell 2. Prognos inkomstindex

	Fastställda inkomstindex					Prognos		
	2020	2021	2022	2023	2024*	2025	2026	2027
Procentuell förändring av inkomstindex	3,8	2,2	4,1	4,6	2,6	3,4	4,4	4,9
Inkomstindex, ny prognos	182,58	186,52	194,19	203,13	208,41	215,42	224,95	236,07
Inkomstindex, föregående prognos					211,57	220,10	229,78	

*Inkomstindex för 2024 är inte fastställt av regeringen ännu men har beräknats till 208,41

Prognosen för *balanstalet* är oförändrad jämfört med föregående prognos och är alltså baserad på de antaganden som gällde i april. Balanstalet består av tre komponenter, avgiftstillgång, AP-fondernas fondkapital samt pensionsskuld.

Ett gemensamt antagande har gjorts för utvecklingen av aktiekurserna. Det är nödvändigt att göra ett sådant antagande för att kunna beräkna AP-fondens ställning och därmed balanstalet. Vid beräkningen antas att aktier ger en överavkastning i förhållande till korta räntor på 3,5 procent, inklusive utdelningar. Av dessa 3,5 procent förväntas ungefär 2,5 procentenheter komma från utdelning och ungefär 1 procentenhet från orealiserad avkastning. Korta räntor förväntas bidra med ungefär 1,5 procent avkastning. Avkastningsantagandet är behäftat med mycket stor osäkerhet och bör inte betraktas som en ”prognos”. Även två alternativa antaganden har gjorts för kursutvecklingen för att illustrera hur detta antagande påverkar balanstatsprognosen. De övriga två alternativen ska ses som en

känslighetsanalys om hur balanstalet påverkas av antagandet om aktiekursernas utveckling. I det optimistiska alternativet har antagandet höjts med tio procentenheter för varje år jämfört med huvudalternativet och i det pessimistiska alternativet har det sänkts lika mycket.

Den tabell som följer redovisar bland annat de antaganden som gjorts för kursutvecklingen 2023 till 2025. Något antagande om kursutvecklingen 2026 och 2027 behöver inte göras eftersom balanstalet för 2026 och 2027 baseras på utfallen för 2024 och 2025. I tabellen visas utfallet för balanstalet för 2023 och 2024 och en prognos för 2025–2027. Från och med 2017 har det införts dämpade balanstal som i stället för balanstalen används vid beräkning av balansindex. Detta innebär att bara en tredjedel av balanstalets avvikelse från 1,0 påverkar balansindex. Det dämpade balanstalet redovisas endast för huvudalternativet.

Enligt beräkningarna kommer inte en ny balanseringsperiod inledas under prognoshorisonten för något av alternativen. Prognosen är osäker och det finns en risk för både en bättre och en sämre utveckling. Det som skiljer alternativen åt är den förväntade utvecklingen av aktiekurserna vilket påverkar AP-fondernas tillgångar.

Tabell 3. Prognos för balanstal enligt de tre olika alternativen

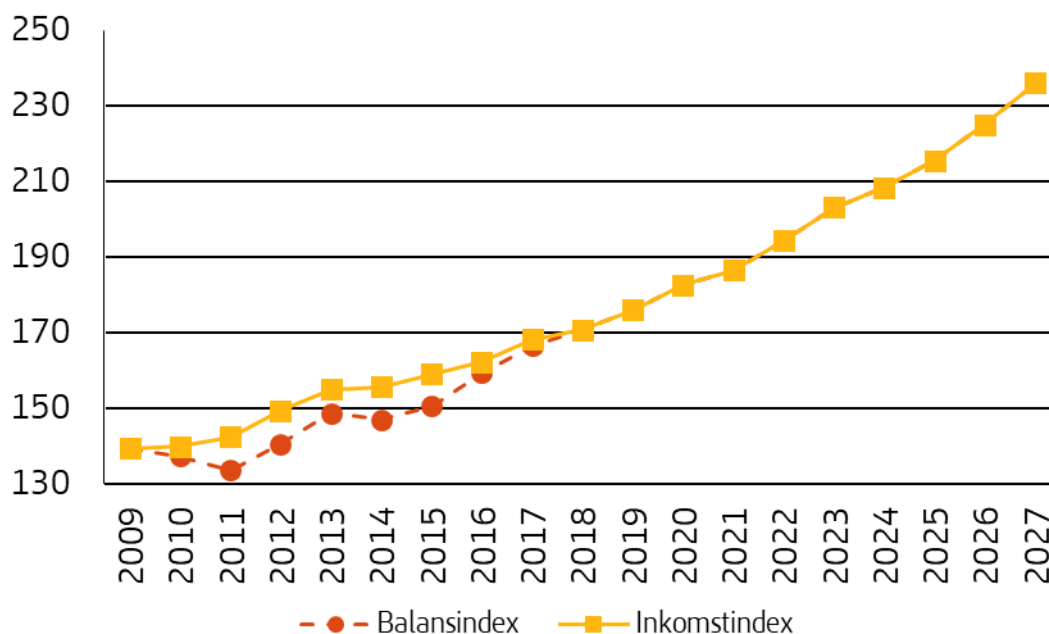
Antagande och scenario	2023	2024	2025	2026	2027
Aktiekursernas utveckling, %					
- Huvudalternativ	+7	+6	+4		
- Optimistiskt alternativ	+17	+16	+14		
- Pessimistiskt alternativ	-3	-4	-6		
Balanstal	Utfall		Prognos		
- Huvudalternativ	1,1202	1,1295	1,1182	1,1379	1,1528
- Optimistiskt alternativ	1,1202	1,1295	1,1306	1,1644	1,1950
- Pessimistiskt alternativ	1,1202	1,1295	1,1059	1,1132	1,1162
Dämpat balanstal					
- Huvudalternativ	1,0401	1,0432	1,0394	1,0460	1,0509

Balanstalet för 2024 är 1,1295. Tillgångarna var drygt 1 300 miljarder kronor högre än skulderna vid utgången av 2022. Balanstalet ökade trots nedgångar av AP-fondernas marknadsvärden under 2022. Anledningen till det starka balanstalet för 2024 är en stor ökning av avgiftsinkomsterna under 2022, se Figur 4. Prognosen för balanstalet har höjts för 2025 och 2026 har höjts sedan föregående prognos, se tabell 4. Den relativt kraftiga höjningen för 2026 beror på en bättre utveckling för AP-fonden samt att

pensionsskulden väntas få en lägre ökningstakt i och med att inkomstindex-ökningen blev lägre än tidigare prognostiserat.

Diagrammet som följer visar utvecklingen och prognoser för inkomstindex och balansindex i huvudalternativet. Sedan 2018 kommer det endast att finnas inkomstindex och inte något balansindex enligt beräkningen.

Figur 3. Inkomstindex och balansindex 2009–2027

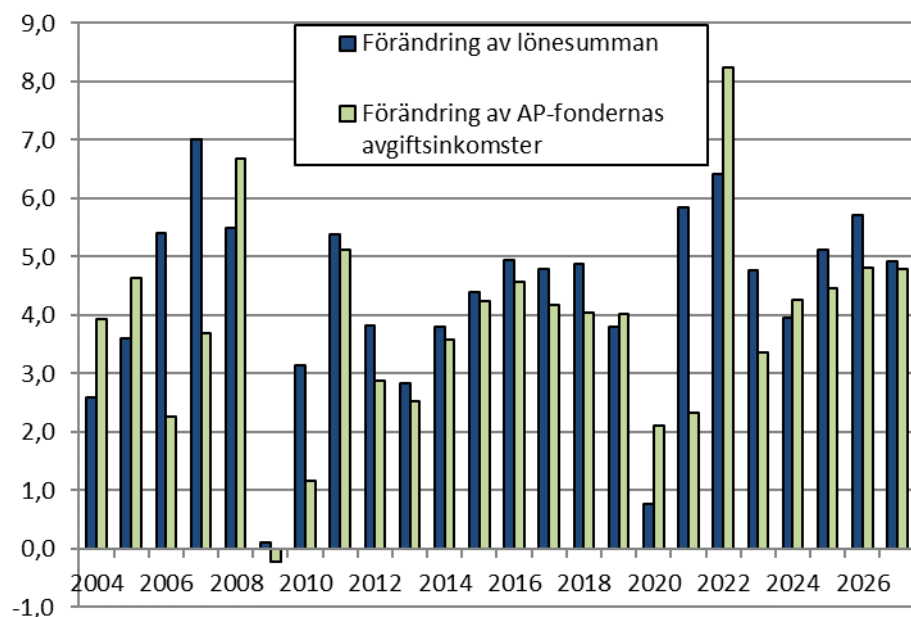

Pensionssystemets tillgångar består till största delen av avgiftstillgången vars utveckling styrs av pensionssystemets avgiftsinkomster och omsättningstiden. Avgiftsinkomsterna består av en arbetsgivaravgift och egenavgift samt en allmän pensionsavgift och en statlig ålderspensionsavgift.

Arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften utgör tillsammans drygt 90 procent av avgiftsinkomsten och de påverkas av lönesummans utveckling. Egenavgiften kan ha en annan utvecklingstakt, men den avgiften utgör bara ungefär en procent av avgiftsinkomsterna. Den statliga ålderspensionsavgiften utgör för närvarande 7–8 procent av avgiftsinkomsterna. Den påverkas till exempel av utvecklingen inom sjuk- och arbetslöshetsförsäkringarna. Statliga ålderspensionsavgifter har ofta haft en låg men ojämn utvecklingstakt.

De största delarna av avgiftsinkomsten, arbetsgivaravgiften och den allmänna pensionsavgiften, följer utvecklingen av lönesumman, medan egenavgifter och statliga ålderspensionsavgifter har haft en annan utveckling som generellt sett varit lägre. Detta medför att avgiftsinkomsterna har ökat i lägre takt än lönesumman för de flesta åren. En jämförelse mellan lönesummans utveckling och avgiftsinkomsterna redovisas i diagrammet som följer.

Figur 4. Förändring av lönesumman respektive AP-fondernas avgiftsinkomster jämfört med året innan, procent

Tabellen som följer visar de komponenter som ingår i balanstalet. Beloppen anges i miljoner kronor.

Tabell 4. Prognos för skulder, tillgångar och balanstal samt jämförelse med tidigare prognos

Balanserings- år	Utfall/ prognos	Avgifts- tillgång	AP-fonderna	Summa tillgångar	Pensionsskuld	Balanstal
2024	Utfall	9 907 383	1 825 812	11 733 195	10 387 779	1,1295
2025	Ny prognos	10 262 119	1 920 601	12 182 721	10 894 749	1,1182
	Föregående prognos	10 236 883	1 898 215	12 135 097	10 897 242	1,1136
2026	Ny prognos	10 690 735	2 029 007	12 719 742	11 178 369	1,1379
	Föregående prognos	10 510 137	1 974 610	12 484 747	11 273 753	1,1074
2027	Ny prognos	11 157 542	2 124 718	13 282 259	11 521 596	1,1528

Följsamhetsindexering och basbelopp

Alla inkomstpensioner samt tilläggspensioner efter 65 års ålder är följsamhetsindexerade. Detta innebär att pensionerna räknas om vid varje årsskifte med förändringen av inkomstindex efter ett avdrag på 1,6 procentenheter. Om balanseringen är aktiverad används ett så kallat balansindex i stället för inkomstindex.

År 2024 blir inkomstpensionerna uppräknade med 1,0 procent. För år 2025 beräknas inkomstpensionen att indexeras upp med 1,7 procent. Genom att räkna bort effekten av förändringen av prisbasbeloppet kan real förändring av inkomstpensionerna beräknas. På grund av den höga inflationen beräknas inkomstpensionerna minska reallt för åren 2023–2025.

Tabellen nedan visar effekten av följsamhetsindexeringen enligt huvudalternativet ovan. Förändringen för inkomstpension gäller också tilläggspension över 65 år.

Tabell 5. Index- och inkomstpensionsutveckling 2021–2027

Prognosförändring	Utfall			Prognos		
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Förändring av inkomstindex, %	+4,1	+4,6	+2,6	+3,4	+4,4	+4,9
Nominell förändring av inkomstpensionerna, %	+2,5	+3,0	+1,0	+1,7	+2,8	+3,3
Förändring av prisbasbelopp, %	+1,5	+8,7	+9,1	+4,2	+1,0	+1,8
Real förändring av inkomstpensionerna, %	+1,0	−5,3	−7,5	−2,4	+1,8	+1,4

Balansindex har tidigare använts istället för inkomstindex. Indexeringen är återställd 2018 och för år 2023 finns det inte heller något balansindex eftersom balanstalet är över ett. För åren 2025–2027 beräknas att balanstalet och därmed också det dämpade balanstalet blir större än 1,0 vilket innebär att det inte blir någon balansering dessa år enligt beräkningen.

När den inkomstgrundade pensionen har en lägre uppräkning än garantipensionen höjs garantipensionen för dem som hade både inkomstgrundad pension och garantipension. När inkomstpensionen har en lägre uppräkning än garantipensionen tillkommer det även en del nya ”garantipensionärer” som hamnar under brytpunkten för garantipension. De får dock låga belopp i garantipension.

Prisbasbeloppet beräknas öka under perioden 2025–2027. Höjda prisbasbelopp har en höjande effekt på utgiftsnivån för garantipension till ålderspension, garantipensioner till efterlevandepension, äldreförsörjningsstöd och efterlevandestöd. Inkomstindex beräknas också öka. Det påverkar inkomstgrundade efterlevandepensioner inklusive barnpensioner. Prognosen för inkomstindex påverkar också pensionsrätten för barnår.

Tabellen nedan visar de tre viktigaste indexen inom pensionssystemet för åren 2023–2027. Inkomstindex och inkomstbasbeloppet är prognostiserade av Pensionsmyndigheten medan prisbasbeloppet är prognostiserat av Konjunkturinstitutet. Indexen redovisas också i bilaga 2. Åren 2025–2027 kommer det inte att finnas något balansindex enligt beräkningen.

Tabell 6. Fastställda och prognostiserade index och basbelopp

Index och basbelopp	Utfall		Prognos		
	2023	2024	2025	2026	2027
Inkomstindex	203,13	208,41*	215,42	224,95	236,07
Inkomstbasbeloppet	74 300	76 200*	78 800	82 300	86 400
Prisbasbeloppet	52 500	57 300	59 700	60 300	61 400

*Fastställs senare av regeringen

Utgiftsområde 11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom

1:1 Garantipension till ålderspension

Tabell 7. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
26 194 900	31 863 900	33 588 400	30 084 900	29 146 300

Analys

Antalet ålderspensionärer beräknas öka under åren 2023–2027 eftersom det är fler som tillkommer än som avlider. Nya ålderspensionärer har inkomstgrundad pension i betydligt större utsträckning än äldre ålderspensionärer. Därför är det en lägre andel av de nya pensionärerna som får garantipension. Antalet garantipensionärer påverkas även av relationen mellan följsamhetsindexeringen och prisindexeringen. De år följsamhetsindexeringen är högre än prisindexeringen minskar antalet garantipensionärer av detta skäl och vice versa. Det beror på att garantipensionens gränsvärden räknas upp med prisbasbeloppet samt att garantipensionen avräknas mot inkomstpensionen som följsamhetsindexeras.

I prognosen har hänsyn tagits till höjningen av minimiåldern för att få garantipension från 65 till 66 år för år 2023 och från 66 till 67 år 2026.

Hänsyn har tagits till beslut om ändrad beräkning av försäkringstid för flyktingar (SFS 2022:1266). Bosättningstid i ett tidigare hemland får inte längre tillgodoräknas som försäkringstid för garantipension. Det sänker utgifterna för garantipension avseende nybeviljade. Utgifterna för garantipension beräknas av den anledningen minska med 41 miljoner kronor för år 2024 respektive 133 miljoner kronor för år 2025.

I snitt är det 1 057 000 ålderspensionärer med garantipension år 2023. Antalet ålderspensionärer med garantipension beräknas bli 1 165 000 år 2024 och 1 132 000 år 2027.

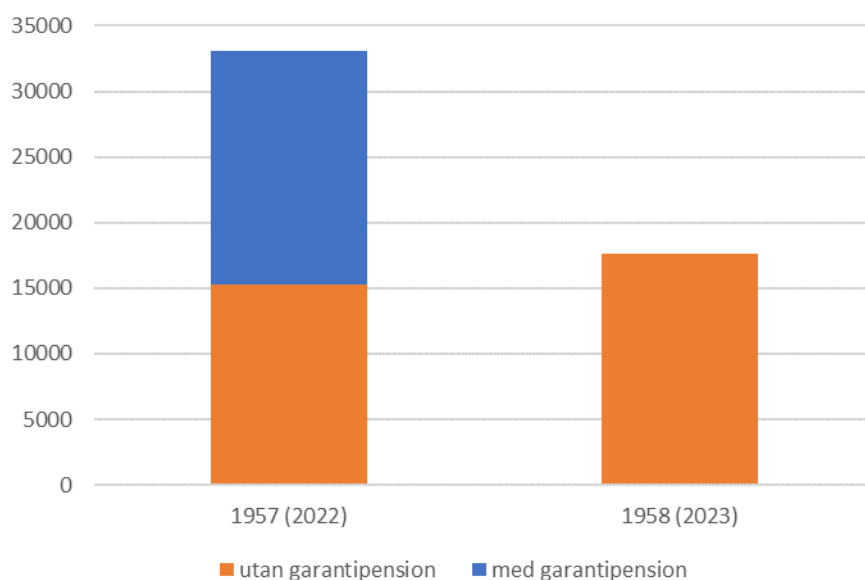
Genomsnittligt garantipensionsbelopp beräknas öka fram till år 2027. Det beror till största del på indexeringen, en kombination av prisbasbeloppet och inkomstindex.

Det kom en dom från EU-domstolen i december 2017 som innebär att garantipensionen ska beräknas annorlunda för personer som har bott och tjänat in pension och försäkringsperioder i flera EU/EES-länder. Förmånen kommer med den nya tillämpningen att endast beviljas till personer bosatta i Sverige och i beräkningen kommer hänsyn att tas till pensionärens totala försäkringstid inom EU/EES, inte bara den svenska försäkringstiden. Garantipensionen kommer samtidigt att minskas med faktiskt beviljade utländska pensioner från andra EU/EES-länder vilket inte gjorts tidigare.

Garantipensionen kan i olika fall bli både högre och lägre. Den nya tillämpningen har gällt sedan februari 2019 för nybeviljade ärenden och befintliga ärenden har ändrats sedan juli 2019. Garantipension har betalats ut till personer bosatta utanför Sverige inom EU/EES fram till december 2022 för att därefter upphört. Det är 57 000 personer bosatta utomlands som har fått sin garantipension indragen vid årsskiftet.

Antalet som nybeviljas inkomstpension vid 65 års ålder har hittills under 2023 sjunkit med 47 procent jämfört med samma period 2022. Det beror på att den lägsta åldern för garantipension har höjts från 65 till 66 år 2023. Höjningen av åldern påverkar individers uppskjutande av inkomstpension både i inkomstlägen där man tidigare fick garantipension och i inkomstlägen som man tidigare inte fick garantipension. Att personer skjuter på sitt uttag av inkomstpension och fortsätter ha intjänade till inkomstgrundad pension leder till att deras allmänna pension blir högre vid uttaget.

Figur 5 Antal nybeviljade 65-åringar med inkomstpension januari-oktober 2022 och 2023, för årskullar 1957 och 1958

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 8 Prognosjämförelse utgifter för garantipension. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	26 194 900	30 156 900	30 654 400	27 487 800
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		+822 000	+2 716 000	+2 258 100
Volym- och strukturförändringar	0	+885 000	+218 000	−63 000
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	26 194 900	31 863 900	33 588 400	30 084 900
Differens i 1000-tal kronor	0	+1 707 000	+2 934 000	+2 195 100
Differens i procent	0,0	+5,7	+9,6	+8,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för garantipension påverkas främst av prisbasbeloppet men indirekt även av inkomstindex/balansindex (ju lägre inkomstindex/balansindex desto högre garantipensioner).

Prognosen för prisbasbeloppet är höjd för åren 2025–2026 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2025–2026.

Inkomstindex för åren 2024–2026 är lägre jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2024–2026.

Volym- och strukturförändringar

En justering har gjorts i prognosmodellen för hur indexeringen av inkomstpensionen och garantipensionen påverkar garantipensionen. Antalet förmånstagare med garantipension beräknas av den anledning bli fler nu jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Justeringen i prognosmodellen medför ökade utgifter för åren 2024–2025.

1:2 Efterlevandepensioner till vuxna

Tabell 9 Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
8 569 900	8 067 500	7 598 700	7 244 400	6 893 600

Från anslaget finansieras änkepension, allmän omställningspension, förlängd omställningspension och särskild efterlevandepension samt garantipensioner till dessa förmåner. Änkepension svarar för 92 procent av utgifterna.

Analys

Änkepensionssystemet är under avveckling. För åren 2023–2027 beräknas antalet änkepensioner minska med knappt 11 000 per år. Antalet änkepensioner prognosticeras till strax under 190 000 i genomsnitt under 2023 och förväntas sjunka till 147 000 år 2027. Antalet garantipensioner till änkepension prognosticeras bli 1 400 i genomsnitt under 2023 och beräknas minska till 700 fram till 2027.

Allmänna omställningspensioner beräknas bli något fler fram till 2027. För 2023 beräknas antalet bli 3 100 och öka till 3 400 år 2027, vilket beror på riktåldershöjningar. Antalet garantipensioner till allmän omställningspension beräknas bli 2 100 år 2023 och öka till 2 200 år 2027.

Antalet förlängda omställningspensioner beräknas ligga på samma nivå, kring 2 800 under perioden 2023 till 2027. Garantipensioner till förlängd omställningspension förväntas också ligga kvar på nivån 2 000 under perioden.

Prognosen har beaktat den planerade höjningen av den högre pensionsåldern från 66 till 67 år 2026.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 10 Prognosjämförelse utgifter för efterlevandepension till vuxna. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	8 569 700	8 184 000	7 750 000	7 383 900
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	200	-116 500	-151 300	-139 500
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	8 569 900	8 067 500	7 598 700	7 244 400
Differens i 1000-tal kronor	200	-116 500	-151 300	-139 500
Differens i procent	0,0	-1,4	-2,0	-1,9

Ändrade makroekonomiska antaganden

De inkomstgrundade efterlevandepensionerna påverkas av inkomstindex. Garantipensionerna påverkas främst av prisbasbeloppet, men indirekt också av inkomstindex (ju högre inkomstindex desto lägre garantipensioner). Inkomstindex har störst inverkan på utgiftsprognosen. För prognosen av omställningspension används också en sammanvägning av timlöneökningen under flera år.

Jämfört med föregående prognos så har inkomstindex sänkts med 1,5 procent för 2024, med 2,1 procent för 2025 och med 2,1 procent för 2026. Detta medför att utgifterna för efterlevandepension till vuxna förändras med ungefär lika mycket för respektive år.

Prisbasbeloppet har höjts med 800 kronor för 2025 och 700 kronor för 2026 jämfört med föregående prognos. Timlöneökningen är också högre för 2023–2025 jämfört med föregående prognos. Den samlade effekten av ändrade prognoser av prisbasbelopp och timlöneökning på utgifterna för omställningspension är en ökning under prognosperioden.

Volym- och strukturförändringar

I volymförändringarna har inga justeringar gjorts jämfört med föregående prognos.

1:3 Bostadstillägg till pensionärer

Tabell 11 Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
13 718 800	14 189 800	14 426 900	14 225 400	13 986 100

Analys

Under prognosperioden beräknas antalet ålderspensionärer som får bostadstillägg (BTP) öka. Antalet ålderspensionärer prognostiseras öka vilket har en höjande effekt på antalet förmånstagare. Något som dock motverkar detta är att många av mottagarna är äldre pensionärer och att nyblivna pensionärer i genomsnitt har en högre pension.

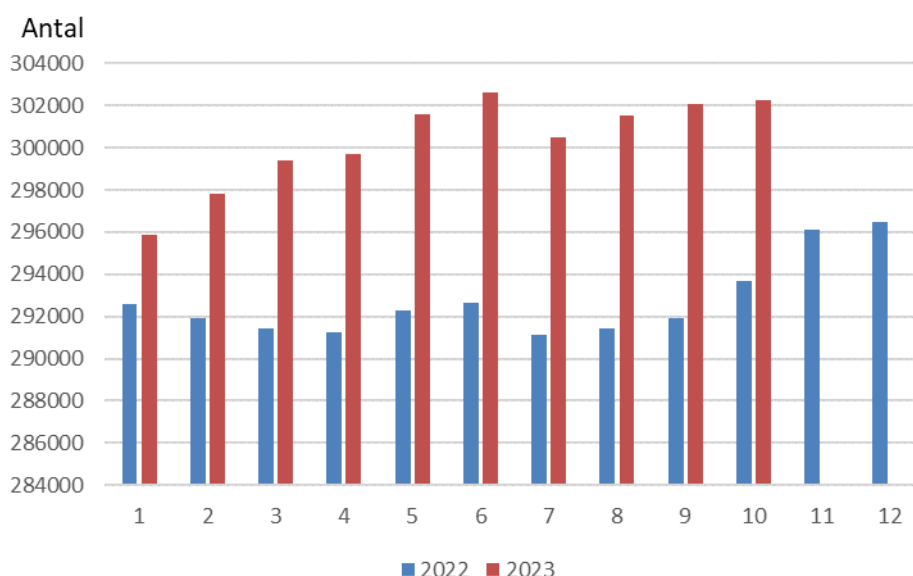
Boendekostnadernas förändringar har stor betydelse för bostadstilläggets utveckling. Boendekostnaderna för år 2023 beräknas öka med 7,2 procent och med 4,4 procent för år 2024. Vi antar att boendekostnaderna ökar med två procent per år för åren därefter. Boendekostnaderna för 2023 ökar bland annat beroende på att schabloner för boendekostnaderna ökar mycket.

Benägenheten att ansöka om bostadstillägg påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort ”mörkertalet” är, det vill säga hur många som är berättigade till bostadstillägg men som inte har det. Förändras benägenheten att ansöka om bostadstillägg kan utgifterna för bostadstillägg påverkas.

Från 2022 till 2023 ökar medelantalet BTP-tagare med ålderspension. Det beror bland annat på regeländringar under 2022, högre boendekostnader och fler ålderspensionärer. Ökningen av inkomstpensionen 2023 är lägre i förhållande till ökningen av prisbasbeloppet. Prisbasbeloppet ökar med 8,7 procent 2023, vilket är en relativt kraftig ökning. De regeländringar som genomfördes i augusti 2022 med höjt fribelopp och höjt konsumtionsstöd beräknas öka antalet förmånstagare. År 2023 beräknas medelantalet pensionärer med BTP vara cirka 304 000. Hur många som faktiskt söker bostadstillägg kommer ha betydelse för vad antalet blir. Antalet beräknas öka till 309 000 år 2024 och beräknas sedan minska till 305 000 år 2027. Från år 2023 har minimiåldern höjts från 65 till 66 år från när bostadstillägg beviljas, samt höjs från 66 till 67 år 2026. Höjningen av minimiåldern har en sänkande effekt på antalet förmånstagare.

I nedanstående figur visas att antalet förmånstagare har ökat sedan regeländringen i augusti 2022.

Figur 5 Antalet pensionärer med bostadstillägg per månad år 2022–2023

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 12. Prognosjämförelse utgifter av bostadstillägg. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	13 594 100	13 797 500	13 913 800	13 725 100
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	+105 800	+399 400	+520 200	+507 400
Volym- och strukturförändringar	+18 900	–7 100	–7 100	–7 100
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	13 718 800	14 189 800	14 426 900	14 225 400
Differens i 1000-tal kronor	+124 700	+392 300	+513 100	+500 300
Differens i procent	+0,9	+2,8	+3,7	+3,6

Ändrade makroekonomiska antaganden

Utgifterna för bostadstillägg påverkas av inkomstindex/balansindex, prisbasbelopp och boendekostnadsutvecklingen.

Inkomstindex för 2024–2026 är lägre jämfört med föregående prognos. Det leder till att inkomstpensionen blir lägre för 2024–2026. Eftersom bostadstillägg påverkas av pensionärens inkomst så har detta en höjande effekt på utgiftsprognosen för bostadstillägg för åren 2024–2026.

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2025–2026 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har en höjande effekt på garantipension och många tjänstepensioner. Det har haft en något sänkande effekt på utgiftsprognosen.

Prognosen för förändring av boendekostnader har höjts för åren 2023–2024 jämfört med föregående prognos. Det har en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2023–2026.

Volym- och strukturförändringar

De retroaktiva utgifterna för år 2023 beräknas bli högre än vad som prognostiserades i föregående prognos.

1:4 Äldreförsörjningsstöd

Tabell 13. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
1 234 600	1 324 000	1 389 100	1 414 900	1 438 100

Analys

Förmånen är avsedd för personer som är 66 år eller äldre och som inte får sina grundläggande försörjningsbehov tillgodosedda genom andra pensionsförmåner. Från år 2023 har minimiåldern höjts från 65 till 66 år från när äldreförsörjningsstöd beviljas, samt höjs från 66 till 67 år 2026.

Medelantalet personer med äldreförsörjningsstöd (ÄFS) beräknas till 24 100 år 2023. Antalet personer med ÄFS beräknas öka under kommande år eftersom en större andel av dem som är födda 1938 eller senare är berättigade till ÄFS jämfört med dem som är födda 1937 eller tidigare. De som är födda 1937 eller tidigare kan få hel garantipension efter 10 års bosättningsstid i Sverige. Det är därför mycket färre från denna grupp som har ÄFS. Reglerna ser annorlunda ut för de som är födda 1938 eller senare och det krävs 40 års bosättningsstid för att få hel garantipension. Av dessa skäl beräknas antalet personer med ÄFS öka under kommande år.

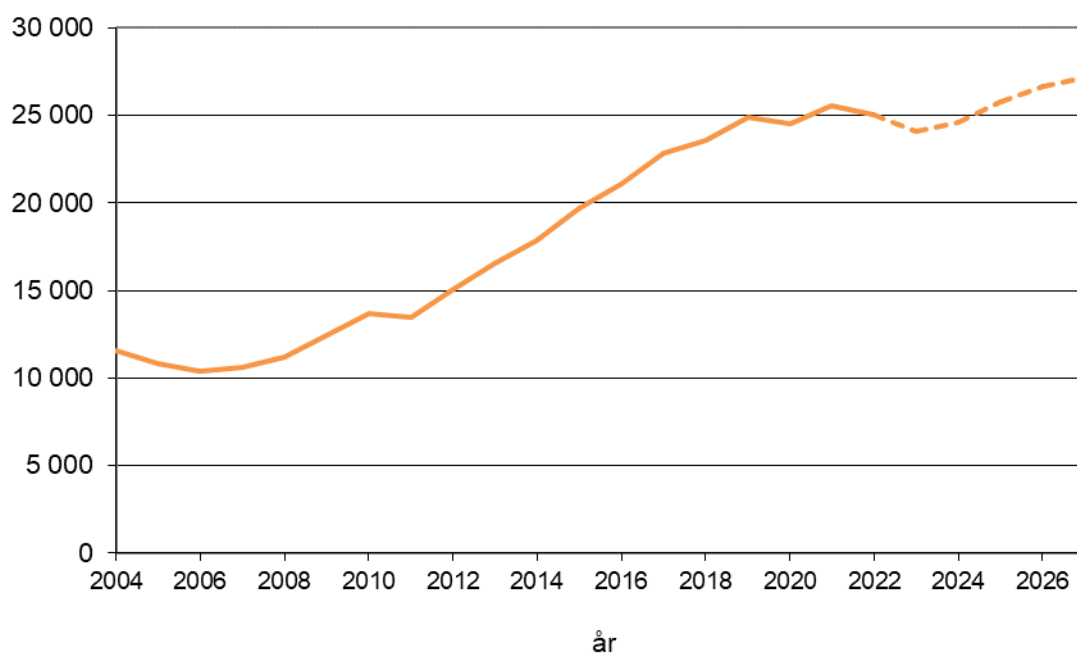
Antalet förmånstagare beräknas minska under 2023 beroende på regeländringar i augusti 2022 inom bostadstillägg och garantipension. Konsumtionsstödet inom bostadstillägg har under 2022 höjts och garantipensionen har höjts. Taket för boendekostnad har höjts till 7 500 kronor per månad 2022. De som har både bostadstillägg och äldreförsörjningsstöd får sänkt äldreförsörjningsstöd när bostadstillägget och garantipensionen höjs. En del individers äldreförsörjningsstöd sänks då till noll kronor vilket sänker antalet med äldreförsörjningsstöd.

Antalet förmånstagare påverkas av minskad eller ökad invandring. Invandringen av asylskäl ökade tidigare, men under de senaste åren har den minskat. Ungefär två procent är över 60 år av dem som invandrar av asylskäl och som får uppehållstillstånd. Det är mer sannolikt att få äldreförsörjningsstöd om en individ har invandrat av asylskäl i förhållande till om invandringen skett inom EU. De som är födda inom EU får ofta pension från sitt hemland medan de som invandrat av asylskäl sällan får pension från sitt hemland. Vid en invandring senare i livet blir den svenska pensionen lägre och några av de som invandrar av asylskäl kan då bli beroende av äldreförsörjningsstöd.

Benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd påverkar utgiften. Det är osäkert hur stort mörkertalet är, det vill säga hur många som är berättigade till äldreförsörjningsstöd men som inte har förmånen. Förändras benägenheten att ansöka om äldreförsörjningsstöd kan utgifterna för äldreförsörjningsstöd påverkas.

År 2027 beräknas antalet förmånstagare vara 27 200 personer.

Figur 6 Antal personer med äldreförsörjningsstöd, utfall och prognos

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 14. Prognosjämförelse utgifter av äldreförsörjningsstöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	1 230 800	1 297 400	1 349 200	1 375 800
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden	+3 800	+13 700	+26 500	+25 400
Volym- och strukturförändringar	0	+12 900	+13 400	+13 700
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	1 234 600	1 324 000	1 389 100	1 414 900
Differens i 1000-tal kronor	+3 800	+26 600	+39 900	+39 100
Differens i procent	+0,3	+2,1	+3,0	+2,8

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2025–2026 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Eftersom skälig levnadsnivå är knuten till prisbasbeloppet har denna förändring haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för 2025–2026.

Konjunkturinstitutets prognos för förändring av boendekostnadsindex avseende bostads- och hyresrätter är höjd för åren 2023–2024 jämfört med prognosen i föregående anslagsuppföljning. Det har haft en höjande effekt för utgiftsprognosen för åren 2023–2026. Boendekostnadsutveckling för förmånstagarna under 2023 har ökat relativt mycket och prognosen för boendekostnaden har därför justerats upp i denna anslagsuppföljning.

Volym- och strukturförändringar

Medelbeloppet beräknas bli högre jämfört med föregående prognos.

1:5 Inkomstpensionstillägg

Tabell 15. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
6 033 000	6 085 000	6 149 000	5 986 000	6 045 000

Analys

Inkomstpensionstillägg är en pensionsförmån som började att betalas ut i september 2021.

Utgifterna för inkomstpensionstillägg prognostiseras till 6,0 miljarder kronor för 2023. Utgifterna ökar något årligen till följd av ett inflöde av nya pensionärer för att sedan sjunka år 2026 på grund av den höjda åldersgränsen för tillägget. Eftersom beloppsnivåerna inte indexeras beror utgiftsförändringar främst av förändringar av antalet pensionärer som är berättigade till förmånen.

I december 2023 beräknas omkring 58 procent, 1 238 000 pensionärer, av alla pensionärer som är 66 år och äldre att få en utbetalning av inkomstpensionstillägg. Denna andel av pensionärer över riktåldern beräknas vara relativt oförändrad fram till december 2027 vilket då kommer att motsvara 1 242 000 pensionärer och en riktålder på 67 år.

Andelen mottagare bland kvinnor beräknas vara strax under 70 procent över hela prognoshorisonten. Andelen män med inkomstpensionstillägg beräknas ligga på strax under 47 procent över hela prognoshorisonten. Skillnaden mellan könen förklaras främst av att män i större utsträckning har pensioner som är för höga för att berättiga till förmånen.

Det genomsnittliga årsbeloppet beräknas ligga på cirka 4 900 kronor över hela prognoshorisonten. Kvinnorna beräknas vara berättigade till högre belopp än männen, cirka 5 200 kronor i genomsnitt över hela prognoshorisonten. Männen beräknas få omkring 4 300 kronor i genomsnitt.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 16. Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	6 030 000	6 079 000	6 139 000	5 977 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar	3 000	6 000	10 000	9 000
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	6 033 000	6 085 000	6 149 000	5 986 000
Differens i 1000-tal kronor	3 000	6 000	10 000	9 000
Differens i procent	+0,0%	+0,1%	+0,2%	+0,2%

Volym- och strukturförändringar

Antalet förmånstagare antas bli något fler vilket höjer utgiftsprognosen marginellt 2023–2026.

2:1 Pensionsmyndigheten

Tabell 17 Prognos anslag, 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
772 000	720 000	773 000	769 000	784 000

Analys

Prognosen för anslagsutgifterna 2023 är oförändrad sedan föregående prognostillfälle och motsvarar tilldelade medel för innevarande år. Anslagsutfallet för helåret beräknas inte avvika från tilldelade medel med mer än 3 procent.

Anslagsprognosen för åren 2024-2026 utgår från föreslagna och beräknade medel i senaste budgetpropositionen (BP24). För år 2027 framgår ingen anslagsnivå i BP24 varför myndigheten utgått från beräknat anslag 2026 och räknat upp detta med 2 procent för att kompensera för pris- och löneökningar. Detta ger en anslagsprognos på 784 miljoner kronor för år 2027.

Pensionsmyndigheten har i Budgetunderlaget 2024-2026 redogjort för finansieringsbehov och äskat medel avseende ofinansierade verksamheter uppgående till drygt 130 miljoner kronor årligen under budgetperioden, varav förvaltningsanslaget utgör ca 50 procent. Förslagen i BP24 lämnar detta finansieringsgap oförändrat. Det ytterligare finansieringsbehov ingår inte i beräkningen av prognosen eftersom det inte beaktats i BP24 men kommer givetvis ha negativ inverkan på den verksamhet som kan bedrivas och de resultat som uppnås 2024 och framåt.

Anslagsöversikt

Prognosen för 2023 ryms inom tilldelade medel.

Tabell 18 Anslagsöversikt 2023, 1000-tal kronor

Ingående överföringsbelopp från 2022	66 536
Anslag 2023	705 136
Summa tilldelade medel 2023	771 672
Prognos för hela året	772 000
Årets över/under-skridande	-66 864
Avvikelse från tilldelade medel	-328
Högsta anslagskredit	21 154
Tillgängliga medel	792 826
Överskridande av anslagskredit	0

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen som följer görs en jämförelse med den prognos som lämnades i juli.

Tabell 19 Prognosjämförelse. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	772 000	725 000	763 000	778 000
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden				
Volym- och strukturförändringar				
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	772 000	720 000	773 000	769 000
Differens i 1000-tal kronor	0	-5 000	10 000	-9 000
Differens i procent	0,0	-0,7	1,3	-1,2

Ändringarna i prognosbeloppen kommer av att den nya prognosen nu utgörs av föreslagen/beräknad anslagsnivå i BP24.

De totala administrationskostnaderna

I följande tabell redogörs för Pensionsmyndighetens prognos för de totala administrationskostnaderna, samtliga finansieringskällor, samt fördelningen mellan finansieringskällorna.

Prognoserna för de totala kostnaderna motsvarar föreslagen/beräknad finansiering av Pensionsmyndighetens administration i BP24.

Tabell 20 Totala administrationskostnader. Beloppen i löpande priser, 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Total administrationskostnad	1 887 000	1 881 000	1 984 000	2 013 000
Varav Anslagsmedel	772 000	720 000	773 000	769 000
Varav AP-fonder	626 000	652 000	680 000	698 000
Varav Premiepensionsfonder	489 000	509 000	531 000	546 000

Analys

De naturliga svängningarna inom ramen för vår verksamhet, som till exempel kan komma av tillfälliga insatser inom något område eller förmån, gör att proportionerna för belastningen mot de olika finansieringskällorna

ständigt varierar. Detta gör i sin tur den tredelade finansieringsmodellen till en ständig utmaning som trots omfattande beräkningar vid verksamhetsplaneringen och noggrann uppföljning av kostnadsutfallet blir svår att förutse. Utifrån analyser av tidigare utfall samt av verksamhetsplaner för de kommande åren, görs prognoser för fördelningen mellan finansieringskällorna. Denna kostnadsfördelning, som således är svår att prognostisera, används i beräkningarna i utgiftsprognoser, Budgetunderlag samt i framställan om avgiftsuttag.

Kredit på räntekonto i Riksgälden (7 kap 4 § budgetlagen)

Räntekontokrediten får användas för att finansiera rörelsekapital till Pensionsmyndighetens verksamhet som helhet och till premiepensionssystemet fram till tidpunkten för avgiftsuttaget. Avgiftsuttag från premiepensionskonton görs en gång per år, i maj. Pensionsmyndighetens räntekontokredit används också för det behov som uppstår på Pensionsmyndigheten innan dess Fondtorgsnämnden uppnår full kostnadstäckning.

Räntekontokrediten under 2023 uppgår till 430 miljoner kronor. Den 30 september uppgick räntekontosaldot till 333 miljoner kronor. Vid den tidpunkten fanns ett överskott av likvida medel avseende administrationen av inkomstpension med 24 miljoner kronor, för anslagsfinansierad verksamhet med 90 miljoner kronor samt när det gäller finansiering av premiepensionssystemet ett överskott med 219 miljoner kronor. Räntekontosaldot består av rörelsekapital för verksamheten samt överskott från tidigare år avseende administration av inkomstgrundad ålderspension.

Särskild kredit för fondhandeln (7 kap 6 § budgetlagen)

Handelskrediten är det samlade kreditutnyttjandet för fondhandeln. Utöver vid den dagliga handeln med fonder används krediten vid behov i samband med fondhandeln med nya pensionsrätter som sker årligen i december. Kreditutnyttjandet regleras utifrån ett toppkonto, där Pensionsmyndighetens olika konton för fondhandel, utländska valutakonton och buffertkonto ingår. Grunden i kreditbehovet består i att Pensionsmyndigheten för spararnas bästa vill hålla deras premiepensionsmedel kontinuerligt investerade i fonder. En kontinuerlig investering uppnås genom att köp och sälj vid ett fondbyte sker parallellt. Eftersom likviden för köp generellt ska erläggas före det att likviden för en försäljning erhålls, så uppstår härvid ett likvidbehov. Detta likvidbehov tillgodoses med fondhandelns kreditutnyttjande. För det fall kredit saknas måste handeln skjutas upp, vilket innebär att kunden som önskar byta fonder inte är investerad i någon fond och inte exponerad mot värdepappersmarknaden. Från 2023 uppgår krediten till 12 miljarder kronor.

I promemorian *Fondhandelskredit* från 2024, VER 2023-34 daterad 2023-04-13, redogörs för kreditanvändningen och det framtida behovet av handelskredit. Utöver det långsiktiga behovet beskrivs där ett extra kreditbehov under perioden 2024-2026 då Fondtorgsnämnden ska genomföra upphandling av premiepensionens fondtorg vilket förväntas medföra stora förflyttningar av kapital.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:5 Barnpension och efterlevandestöd

Tabell 21. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

2023	2024	2025	2026	2027
1 077 200	1 082 600	1 090 800	1 101 500	1 119 200

Analys

För år 2023 beräknas utgifterna bli 842 miljoner kronor för barnpension och 235 miljoner kronor för efterlevandestöd.

Antalet barnpensioner har tidigare minskat under en dryg tioårsperiod men sedan tre år tillbaka så ökar de och de beräknas fortsätta öka under prognosperioden. Antalet barnpensioner är vanligast för barn över 12 år. Antalet personer i de åldrarna beräknas öka enligt SCB:s befolkningsprognos.

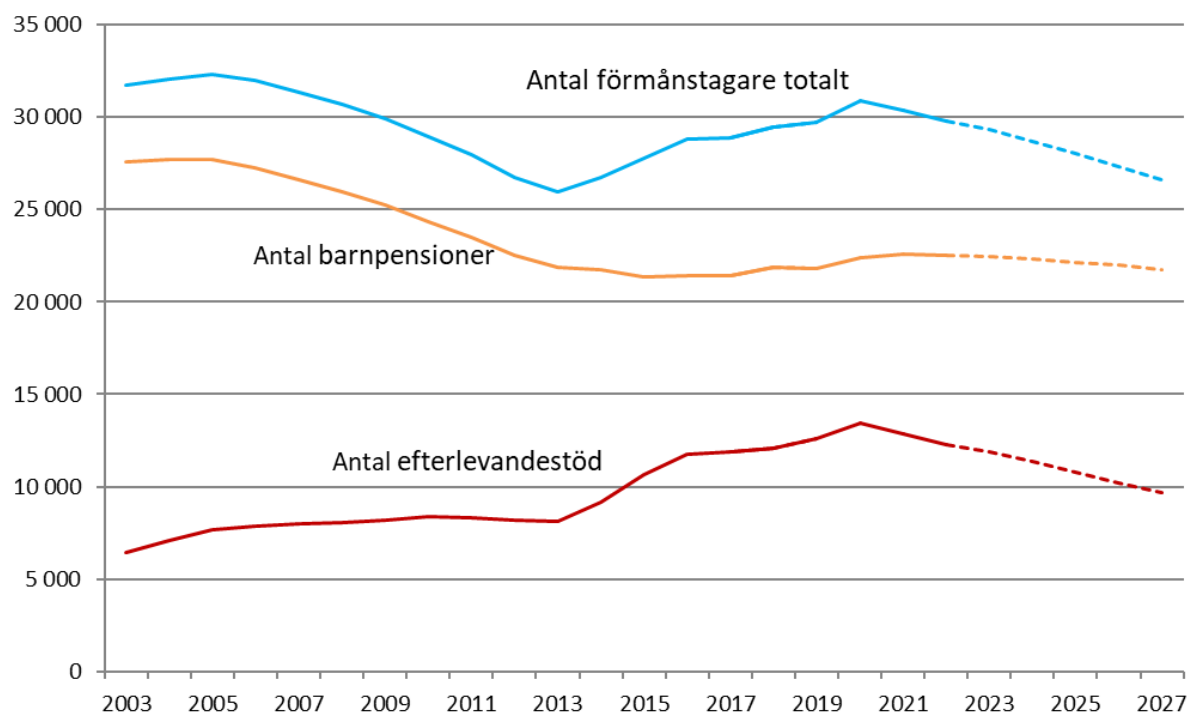
Utvecklingen av efterlevandestöd påverkas till stor del av migrationen och den var relativt hög för några år sedan. Under de senaste åren har invandringen minskat och antalet inkomna ärenden för efterlevandestöd har minskat relativt kraftigt. Antalet med efterlevandestöd beräknas minska under kommande år. Trots det pågående situationerna i omvärlden bedömer myndigheten att det inte kommer att ha någon påverkan i den synligt minskande trenden avseende efterlevandestöd.

Nivån för underhållsstödet, som administreras av Försäkringskassan, är idag högre än efterlevandestöd. De som kan vara berättigade till efterlevandestöd men som inte kan göra förälderns dödsfall som sannolik kan söka underhållsstöd istället för efterlevandestöd. Det gäller barn som kommer från andra länder. Detta kommer troligen fortsätta ha en dämpande effekt på utgiftsutvecklingen för efterlevandestöd.

Vi beräknar att antalet efterlevandestöd kommer att minska under prognosperioden. Det beror på minskad invandring. Antalet efterlevandestöd beräknas vara 12 100 i genomsnitt år 2023 och 9 900 år 2027.

Det diagram som följer visar utvecklingen av antalet med de två förmånerna i december respektive år samt det totala antalet förmånstagare med barnpension och/eller efterlevandestöd.

Figur 7 Antal förmånstagare med barnpension eller efterlevandestöd, utfall och prognos

Vi beräknar att medelbeloppet för barnpensioner kommer att öka under prognosperioden. Barnpensionerna räknas upp under hela prognosperioden enligt den prognos som inkomstindex visar. Medelbeloppet för barnpension påverkas av delningstalen för ålderspension vid 65 år och detta delningstal förväntas öka kontinuerligt, vilket har en sänkande effekt på medelbeloppet. Från år 2023 höjs åldern för delningstal till 66 år och från 2026 till 67 år. Medelbeloppet beräknas bli 36 000 år 2023 och 40 300 kronor år 2027.

Medelbeloppet för efterlevandestöd beräknas till 18 100 år 2023 och 20 700 år 2027. Orsaken till ökningen är att prisbasbeloppet och inkomstindex ökar enligt prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 22. Prognosjämförelse utgifter för barnpension och efterlevandestöd. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	1 078 100	1 099 100	1 111 400	1 124 400
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		–12 800	–15 800	–17 400
Volym- och strukturförändringar	–900	–3 700	–4 800	–5 500
Ny regel				
Övrigt				
Ny prognos	1 077 200	1 082 600	1 090 800	1 101 500
Differens i 1000-tal kronor	–900	–16 500	–20 600	–22 900
Differens i procent	–0,1	–1,5	–1,9	–2,0

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen för inkomstindex har justerats ned för åren 2024–2026 jämfört med föregående prognos. Det har haft en sänkande effekt på utgiftsprognosen. Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för åren 2025–2026 jämfört med föregående prognos. Det har haft en höjande effekt på utgiftsprognosen för åren 2025 och 2026 för barnpension och efterlevandestöd.

Volym- och strukturförändringar

Antalet med barnpension beräknas bli lägre under åren 2023–2026 jämfört med föregående prognos. Antalet förmånstagare har varit lägre under 2023 jämfört med vad som tidigare har prognostiserats.

1:7 Pensionsrätt för barnår

Tabell 23. Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026	2027
Anslag (= tillgängliga medel=anslagsbelastning)	9 063 100 ¹	8 971 900 ¹	8 561 800	8 452 100	8 605 200
Preliminär avgift	8 541 905	9 043 449			
Reglering, avser förhållanden tre år tidigare	521 195	-71 549	-15 700	-405 000	-749 200
Prognostiserad avgift för respektive år	8 177 500	8 375 500	8 577 500	8 857 100	9 354 400

¹Fastställt av riksdag eller regering.

Anslaget omfattar statliga ålderspensionsavgifter för barnårsrätt till personer med barn under 5 år. Adoptivbarn utgör ett undantag och pensionsrätten beräknas då från det datum när föräldern/föräldrarna får omvårdnaden. Det kan leda till att barn upp till 10 års ålder omfattas av pensionsrätt för barnår.

Den statliga ålderspensionsavgiften består av två delar: dels en preliminär avgift som baseras på den beräknade pensionsrätten för barnår, dels ett regleringsbelopp som täcker avvikelserna mellan det preliminära belopp som tagits ut och faktisk avgift. Regleringen äger rum tre år efter det att det preliminära beloppet tas ut.

Analys

För försäkrad förälder till små barn i åldern 0–4 år och/eller med adoptivbarn som inte uppnått 11-årsåldern, fastställs det pensionsgrundande beloppet som det förmånligaste av följande tre beräkningsalternativ:

1. En utfyllnad till den enskildes pensionsunderlag året före barnets födelse/året då adoptivbarnet är i adoptivföräldrars vård.
2. En utfyllnad till 75 procent av den genomsnittliga pensionsgrundande inkomsten för alla försäkrade under 65 år.
3. Ett fast belopp på ett inkomstbasbelopp.

Prognosen påverkas dels av antalsutvecklingen av barn huvudsakligen i åldern 0–4 år, dels av utvecklingen av medelbelopp som beräknas i de olika beräkningsalternativen. Medelbeloppen påverkas i sin tur av timlöneutvecklingen, inkomstbasbeloppets utveckling och utvecklingen av den pensionsgrundande inkomsten.

Anslagsbeloppet år 2023 är 9 063 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp på 521 miljoner kronor. År 2024 är anslaget 8 972 miljoner kronor inklusive ett regleringsbelopp om -72 miljoner kronor. Utvecklingen av anslagsposten, exklusive regleringsbelopp, för åren 2023–2027 följer främst

utvecklingen av timlönen, sysselsättningsgraden, inkomstbasbeloppet samt antalet barn i åldern 0–4 år.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 24. Prognosjämförelse Pensionsrätt för barnår. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	9 063 100	8 939 000	9 173 700	9 216 200
Överföring till/från andra anslag				
Ändrade makroekonomiska antaganden		-114 900	-123 500	-129 900
Volym- och strukturförändringar		-291 300	-291 900	-309 800
Ny regel				
Ändrat regleringsbelopp avseende tre år tidigare		-228 900	-196 500	-324 400
Differens mot förslag i budgetpropositionen		668 000		
Ny prognos		8 971 900	8 561 800	8 452 100
Differens i 1000-tal kronor		32 900	-611 900	-764 100
Differens i procent		0,4	-6,7	-8,3

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosen är för sänkt hela perioden. En anledning är att prognosen för inkomstindex har sänkts. Medelvärdena för barnårsträtternas senast kända utfall, 2021, har också reviderats ner vilket även det återspeglas i posten ändrade makroekonomiska antaganden.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen är justerad ner jämfört med föregående prognos. Detta beror på att antalet berörda familjer har justerats ner kraftigt. Tidigare prognoser tog inte hänsyn till den senaste befolkningsframskrivningen från SCB som justerat ner antalet födda barn.

Differens mot förslag i budgetpropositionen

Givet de ändrade makroekonomiska antagandena, volym- och strukturförändringarna och de ändrade regleringsbeloppen avseende tre år tidigare uppstår det en differens mot förslaget för anslaget för barnårsträtter i 2024 års budgetproposition. Detta regleras om tre år.

Ålderspensionssystemet vid sidan om statens budget

Tabell 25 Prognos anslag. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026	2027
Pensioner från AP-fonderna	358 388 000	365 687 000	378 571 000	393 355 000	415 191 000
Övriga utgifter från AP-fonderna	3 091 000	3 183 000	3 268 000	3 366 000	3 455 000
Summa under utgiftstaket	361 479 000	368 870 000	381 839 000	396 721 000	418 646 000
Premiepensioner	23 415 000	26 875 000	31 154 000	34 186 000	37 751 000
Summa ålderspensionssystemet	384 894 000	395 745 000	412 993 000	430 907 000	456 397 000

De utgifter som redovisas i detta avsnitt omfattar den inkomstgrundade ålderspensionen, det vill säga förmånerna tilläggspension, inkomstpension och premiepension. Dessa förmåner finansieras via AP-fonderna och premiepensionssystemet. Även AP-fondernas administrationskostnader, förvaltningsavgifter och kostnadsersättningar till Pensionsmyndigheten och Skatteverket med flera ingår i de utgifter som redovisas. Dessutom ingår överföringar av pensionsrätter till de europeiska gemenskaperna enligt lag (2002:125).

Utgifterna för de inkomstgrundade ålderspensionerna ingår inte i statens budget. AP-fondernas utbetalningar och administrationskostnader med mera redovisas ändå under statens utgiftstak. Premiepensionerna redovisas däremot inte under utgiftstaket.

Analys

Utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmånerna beräknas öka med 13,4 miljarder kronor från år 2022 till 2023.

Utgifterna väntas öka varje år till följd av ett ökat antal ålderspensionärer och att den genomsnittliga pensionen ökar nominellt varje år.

Antalet pensionärer med ålderspension (inklusive de med enbart garanti-pension eller premiepension) beräknas öka från 2 328 000 i december 2022 till 2 472 000 i december 2027. Det beror främst på att antalet personer i befolkningen som når pensionsålder ökar.

Antalet tilläggspensioner beräknas minska från 1 773 000 i december 2022 till 1 370 000 i december 2027. De som är födda 1954 eller senare får inte

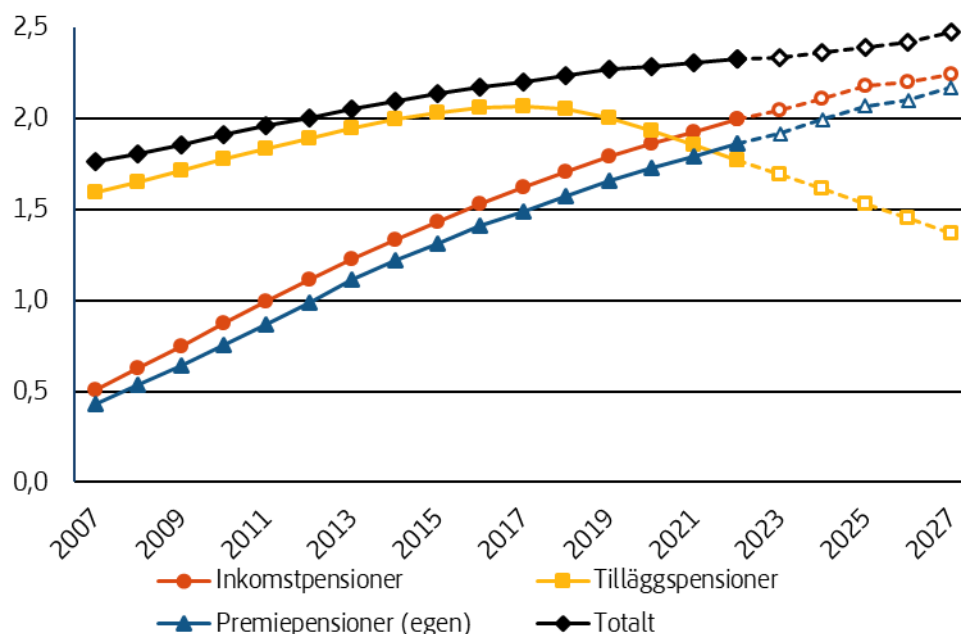
tilläggpension utan bara pension från det nya pensionssystemet – inkomstpension och premiepension. Under 2023 är det endast de som fyller 70 år eller som är äldre som kommer att få delar av tilläggpension när de tar ut sin pension. Eftersom det är få som påbörjar uttaget av pension så pass sent i livet så kommer antalet tilläggpensioner minska kraftigt framöver.

Antalet inkomstpensioner beräknas öka från 1 998 000 i december 2022 till 2 246 000 i december år 2027. Orsaken till den kraftiga ökningen är att alla nya pensionärer med pensionsrätter får inkomstpension samtidigt som majoriteten av dessa pensionärer fortfarande är relativt unga.

Antalet premiepensioner, exklusive premiepensioner till efterlevande, var 1 864 000 i december 2022 och beräknas bli 2 170 000 till december 2027. Det var över 39 000 efterlevande som fick premiepension i december 2022 och dessa beräknas stiga till 69 000 till december 2027. Den stora ökningen beror på att nästan alla nyblivna pensionärer har premiepension och att befintliga pensionärer blir allt äldre.

Diagrammet nedan visar hur antalet ålderspensioner (inklusive personer med endast garantipension) har utvecklats sedan 2007 och hur antalet beräknas fortsätta att öka. Dessutom redovisas utvecklingen för de olika inkomstgrundade ålderspensionerna.

Figur 8 Antal ålderspensioner, tilläggpensioner, inkomstpensioner och premiepensioner i december (utfall och prognos), miljoner

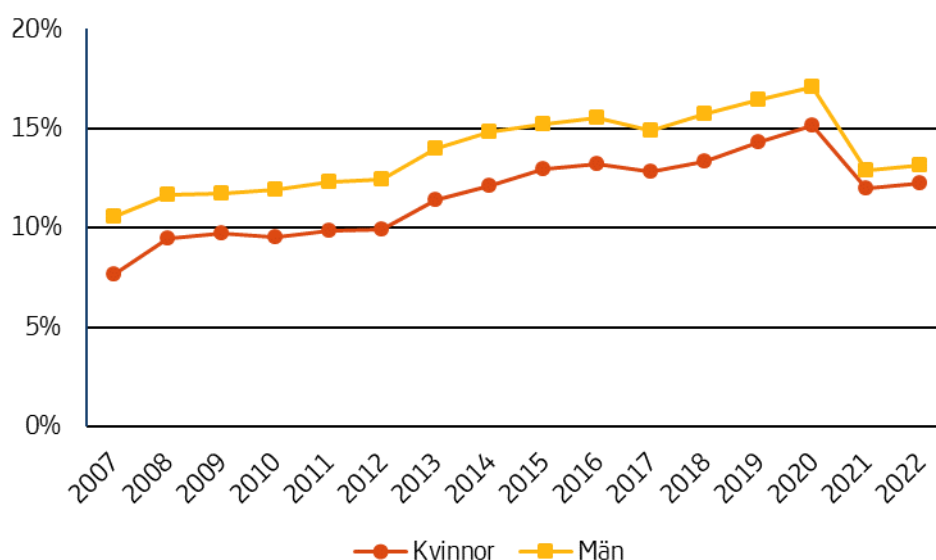

Den långsiktiga trenden pekar mot att en ökande andel av de med intjänade pensionsrätter väljer att ta ut sin pension både före och efter 65 års ålder. Den tidigare stabila utvecklingen blir något mer svårbedömt senare år till följd av höjda åldersgränser i pensionssystemet.

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 62-åringar som tjänat in pensionsrätter som var pensionärer i december, per år. Ett tydligt trendbrott

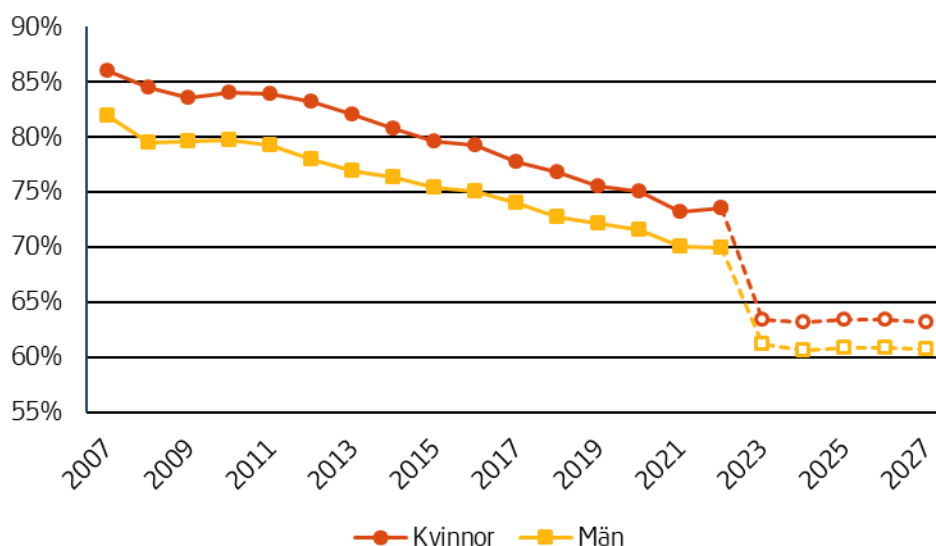
syns efter höjningen av lägsta pensionsålder, trots att höjningen inte direkt påverkade 62-åringar. Prognosen antar en liknande effekt för 63-åringar i samband med årets pensionsåldershöjning.

Figur 9 Andel 62-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december, procent

Diagrammet som följer visar hur stor andel av alla 65-åringar som tjänat in pensionsrätter som hade inkomstpension i december, per år.

Figur 10 Andel 65-åringar med intjänade pensionsrätter som hade inkomstpension i december (utfall och prognos), procent

Vi antar i prognosen att många pensionssparare väljer att skjuta fram sin pension från 65 till 66 år som en följd av åldershöjningen. De som antas ändra sitt beslut är främst de som innan pension har en stor del av sin inkomst i form av sjuk- och aktivitetsersättning, eller kommer ha en större del

av sin pension i form av garantipension. Andelen med inkomstpension är därför lägre från 2023 i Figur 10.

Inkomstpensionens storlek beräknas öka vilket bland annat beror på tjugondelsinfasningen av förmånen och av indexering. På motsatt sätt minskar tilläggspensionen beroende på att endast de som är födda 1937 eller tidigare får hela sin pension utbetald i form av tilläggspension. Premiepensionen ökar över tid till följd av att de nyblivna pensionärerna har kunnat tjäna in pensionsrätter till premiepensionen under fler år än äldre årskullar. Pensionsbeloppet påverkas sedan till stor del av aktie- och ränteutvecklingen samt av ändringar av förskottsräntan för premiepension.

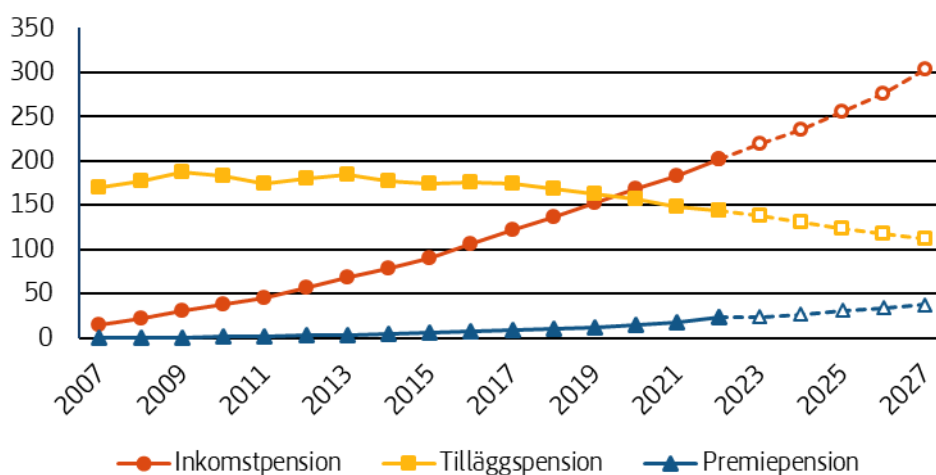
Medelbeloppet för inkomstpension beräknas öka med 6,4 procent 2023, 4,3 procent för 2024, 5,1 procent för 2025, 6,0 procent för 2026 och 6,9 procent för 2027. Höjningarna i medelbeloppet är delvis en följd av höjningarna i inkomstindex, men även en följd av att yngre nyblivna pensionärer i snitt har högre pension än de äldre.

Medelbeloppet för tilläggspension beräknas öka med 0,9 procent år 2023, minska med 1,1 procent och 0,5 procent 2024 respektive 2025 och öka med 0,5 procent och 0,8 procent 2026 respektive 2027.

Medelbeloppet för premiepension, exklusive premiepension till efterlevande, beräknas minska med 4,0 procent år 2023 men sedan öka med 11,6 procent år 2024 till följd av utvecklingen på aktiemarknaden. År 2025 och framåt beräknas medelbeloppet fortsätta öka, dels till följd av att utvecklingen på aktiemarknaden antas vara positiv men även inflöde av nya pensionärer som i genomsnitt har högre premiepensioner.

Diagrammet som följer visar utvecklingen av utgifterna för de inkomstgrundade pensionsförmåner redovisat i antal miljarder kronor.

Figur 11. Utgifter för inkomstgrundade pensionsförmåner (utfall och prognos), miljarder kronor

År 2023 beräknas 36,3 procent av utbetalningarna utgöras av tilläggspension, 57,6 procent av inkomstpension och 6,1 procent av premiepension. År 2027 beräknas tilläggspensionens andel ha minskat ner till 24,7 procent.

Inkomstpension beräknas då utgöra 66,9 procent av utbetalningarna och premiepension 8,3 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

Tabell 26. Prognosjämförelse utgifter för ålderspensionssystemet. Beloppen anges i 1000-tal kronor

	2023	2024	2025	2026
Föregående prognosbelopp	384 200 000	400 101 000	419 608 000	437 524 000
Varav utgifter under utgiftstaket	360 884 000	373 380 000	388 657 000	403 564 000
Ändrade makroekonomiska antaganden	-48 000	-5 574 000	-8 227 000	-8 404 000
Volym- och strukturförändringar	649 000	1 064 000	1 408 000	1 563 000
Ny regel				
Förändring av överföringar till EG				
Förändring av administrationskostnader	-6 000		1 000	-2 000
Ny prognos utgifter under utgiftstaket	361 479 000	368 870 000	381 839 000	396 721 000
Förändrad prognos för premiepensioner	99 000	154 000	203 000	226 000
Ny prognos	384 894 000	395 745 000	412 993 000	430 907 000
Differens i 1000-tal kronor	694 000	-4 356 000	-6 615 000	-6 617 000
Differens i procent	0,2%	-1,1%	-1,6%	-1,5%

Ändrade makroekonomiska antaganden

Den främsta makroekonomiska påverkan på utgifterna utgörs av förändringar i inkomstindex vilket påverkar inkomstpensionen och tilläggspensionen. Inkomstbasbeloppet används för att prognosticera intjänade pensionsrätter till inkomstpension och premiepension till de som ännu inte tagit ut sin pension.

Prognosen av inkomstindex har i förhållande till föregående prognos sänkts för år 2024, 2025 och 2026. Prognosen av inkomst- och tilläggspension följer dessa ändringar.

Volym- och strukturförändringar

Utfall hittills under året har medfört att prognosen för antalet pensionärer har justerats upp något jämfört med tidigare prognos.

Förändrad prognos för premiepensioner

Aktiemarknadens utveckling under årets nio första månader höjer prognosen för framtida utbetalningar.

www.pensionsmyndigheten.se

